

ที่ ๑๑/๑๖๕๓๖
๒๕๕๒

ข้อบังคับทหาร

ว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตร

มาตรา ๑

อธิบายศัพท์และแบ่งประเภท

ข้อ ๑ นายทหารสัญญาบัตร คือ ผู้ซึ่งได้รับยศทหารตั้งแต่ นายร้อยตรี หรือนายเรือตรี หรือนายเรืออากาศตรีขึ้นไป และหมายความตลอดถึงผู้ซึ่งได้ว่าเป็นยศชั้นนั้น ๆ ด้วย

ข้อ ๒ นายทหารสัญญาบัตรแบ่งประเภทดังต่อไปนี้

- (๑) นายทหารประจำการ
- (๒) นายทหารนอกกอง
- (๓) นายทหารพิเศษและผู้บังคับการพิเศษ
- (๔) นายทหารกองหนุน
- (๕) นายทหารนอกราชการ
- (๖) นายทหารพ้นราชการ

มาตรา ๒

นายทหารประจำการและนายทหารนอกกอง

ข้อ ๑ นายทหารประจำการ คือ นายทหารซึ่งมีตำแหน่งราชการประจำ ในกระทรวง-กลาโหม

ข้อ ๒ นายทหารนอกกอง คือ นายทหารซึ่งไม่มีตำแหน่งราชการประจำในกระทรวง-กลาโหม และกระทรวงกลาโหมสั่งให้เป็นนายทหารประเภทนี้

โดยปกตินายทหารนอกกองไม่มีหน้าที่ต้องรับราชการทหารอย่างใด ๆ ในส่วนสังกัดนั้นให้คงสังกัดกองทัพบก ซึ่งเป็นต้นสังกัด นอกนั้นให้สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เว้นแต่กระทรวงกลาโหมจะได้สั่งเป็นอย่างอื่น ส่วนมรรยาทอย่างใด ซึ่งนายทหารสัญญาบัตรทั่วไปพึงปฏิบัติ นายทหารนอกกองจักต้องปฏิบัติด้วยเช่นเดียวกัน

มาตรา ๓

นายทหารพิเศษและผู้บังคับการพิเศษ

ข้อ ๑ นายทหารพิเศษ คือ ผู้ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้มียศทหารเป็นพิเศษ สังกัดในหน่วยทหาร หรือผู้ที่มียศทหารอยู่แล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายทหารพิเศษ ในหน่วยหนึ่งหน่วยใด

ข้อ ๒ ผู้บังคับการพิเศษ คือ นายทหารซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับตำแหน่ง เป็นผู้บังคับการพิเศษในหน่วยหนึ่งหน่วยใด

ข้อ ๓ นายทหารพิเศษและผู้บังคับการพิเศษ เป็นตำแหน่งกิตติมศักดิ์ ไม่มีหน้าที่ราชการ ประจำในหน่วยที่สังกัดนั้นแต่ประการใด

มาตรา ๔

นายทหารกองหนุน

ข้อ ๑ นายทหารกองหนุน คือ นายทหารซึ่งไม่มีตำแหน่งราชการประจำในกระทรวง- กลาโหม และกระทรวงกลาโหมสั่งให้เป็นนายทหารประเภทนี้ ซึ่งแบ่งเป็น

(๑) นายทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัด

(๒) นายทหารกองหนุนไม่มีเบี้ยหวัด

* ข้อ ๒ นายทหารกองหนุน โดยปกติให้สังกัดหน่วยทหาร หรือจังหวัดทหารซึ่งเป็น ภูมิลำเนาหรือหน่วยต้นสังกัดของผู้นั้น เว้นแต่กระทรวงกลาโหมจะได้สั่งเป็นอย่างอื่น

แต่การย้ายสังกัดนายทหารกองหนุนซึ่งมียศตั้งแต่ชั้น พันเอก นาวาเอก นาวาอากาศเอก ลงไป ให้ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ หรือผู้บัญชาการทหารอากาศเป็นผู้สั่ง

* ความใน มาตรา ๔ ข้อ ๒ ยกเลิกและใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กห.๑ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๓

ข้อ ๓ นายทหารกองหนุนต้องปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ คำสั่ง และแบบธรรมเนียมทหาร เมื่อสังกัดหน่วยใดให้หัวหน้าหน่วยนั้นเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง

*ข้อ ๔ นายทหารกองหนุนโดยปกติมีหน้าที่เข้ารับราชการปีหนึ่งไม่เกิน ๒ เดือน เว้นแต่เข้ารับราชการในขณะที่มีราชการพิเศษ หรือเข้ารับการศึกษาตามระเบียบและหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหม หรือกองบัญชาการทหารสูงสุด หรือเหล่าทัพกำหนด ทั้งนี้ ให้กระทำได้อีกเมื่อมีคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

เมื่อมีราชการสงครามหรือประกาศระดมพล หรือประกาศใช้กฎอัยการศึกในเขตท้องที่ซึ่งตนตั้งภูมิลำเนาอยู่ แม้จะไม่ได้รับคำสั่งเรียกประการใด นายทหารกองหนุนก็ต้องไปรายงานตนเองยังที่ว่าการหน่วยที่ตนสังกัดโดยเร็วที่สุด

ข้อ ๕ นายทหารกองหนุนซึ่งถูกเรียกเข้ารับราชการตามข้อ ๔ วรรคต้น ให้ถือว่าเป็นนายทหารประจำการชั่วคราว และได้รับเงินรายเดือนเท่าที่ได้รับเมื่อก่อนออกจากประจำการ ส่วนค่าพาหนะเดินทางนั้น ให้ผู้บังคับบัญชานุโลมจ่ายตามอัตราจ่ายค่าพาหนะสำหรับผู้ไปราชการชั่วคราวแรมคืน ตามตำแหน่งเมื่อก่อนออกจากประจำการ

ข้อ ๖ ผลการปฏิบัติของนายทหารกองหนุนที่เรียกเข้ามารับราชการนั้น เมื่อพ้นเวลารับราชการชั่วคราวหรือมีเหตุการณ์พิเศษระหว่างรับราชการชั่วคราวก็ดี ให้ผู้บังคับบัญชาเขียนไว้ในรายงานประจำตัวแล้วเสนอตามลำดับ จนถึงผู้บังคับบัญชาชั้นที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ข้อ ๗ นายทหารกองหนุนอาจได้เลื่อนยศหรือเลื่อนชั้นเงินเดือน เพราะเหตุที่ได้แสดงความสามารถต่อหน้าที่ราชการในขณะที่ถูกเรียกเข้ารับราชการชั่วคราว หรือเมื่อมีความชอบเป็นพิเศษ

* ความใน มาตรา ๔ ข้อ ๔ วรรคหนึ่ง ยกเลิกและใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กท.๑ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๐

*ข้อ ๘ นายทหารกองหนุนย้ายภูมิลำเนา หรือไปต่างจังหวัดชั่วคราวตั้งแต่ ๓๐ วันขึ้นไป ต้องรายงานต่อผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันไปหรือก่อนวันจะไป เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับแล้วให้นำส่งรายงานนั้นไปยังเจ้าหน้าที่ผู้รักษาประวัติ และถ้าในกรณีเกี่ยวกับการเงินก็ให้เจ้าหน้าที่ผู้รักษาประวัติส่งไปยังเจ้าหน้าที่การเงินด้วย

ถ้าจะออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องทำรายงานเสนอต่อผู้บังคับบัญชา จนถึงหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหม เพื่อพิจารณาอนุญาต และให้ส่วนราชการขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหมแจ้งเรื่องการอนุญาตนั้นให้สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมทราบด้วย

ข้อ ๙ นายทหารกองหนุน ถ้าเข้ารับราชการในกระทรวงทบวงกรมอื่น ต้องรายงานต่อผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดให้ทราบว่าเข้ารับราชการตำแหน่งใดเป็นข้าราชการประเภทใดมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญหรือไม่ รับเงินเดือนเท่าใด หรือได้เลื่อนชั้นเงินเดือนหรือออกจากราชการ ทั้งนี้ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้มีกรณีนั้น ๆ และผู้บังคับบัญชาต้องเสนอรายงานตามลำดับจนถึงหน่วยที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมทราบ และให้เจ้าหน้าที่ส่งเรื่องไปยังเจ้าหน้าที่เสมียนตราและให้เจ้าหน้าที่เสมียนตราส่งเจ้าหน้าที่การเงิน

ข้อ ๑๐ นายทหารกองหนุนจะอุปสมบทต้องยื่นรายงานต่อผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดแล้ว เสนอ ตามลำดับจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ข้อ ๑๑ นายทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดหมดสิทธิที่จะเป็นกองหนุนมีเบี้ยหวัด ด้วยเหตุต่อไปนี้ คือ

- (๑) เข้ารับราชการในตำแหน่งซึ่งมีสิทธิจะได้รับบำเหน็จบำนาญ
- (๒) ไม่สมัครอยู่ในกองหนุนมีเบี้ยหวัดและมีเหตุสมควร
- (๓) ไม่มีความสามารถพอ
- (๔) มีความผิด จนถึงต้องงดเบี้ยหวัดตามข้อบังคับทหารว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด
- (๕) เจ็บไข้ซึ่งแพทย์ทหาร ๒ นาย รับรองว่าไม่สามารถจะทำการตามหน้าที่

ต่อไปได้ และผู้บังคับบัญชาเห็นสมควร

- (๖) มีอายุเกินกว่าเกษียณอายุของกองหนุน
- (๗) ล้นอัตราของกองหนุน

* ความใน มาตรา ๔ ข้อ ๘ ยกเลิกและใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กห.๑ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๕๓

ข้อ ๑๒ นายทหารกองหนุนจะอยู่ในประเภทกองหนุนได้ไม่เกินกำหนดอายุ ดังนี้

นายร้อย หรือนายเรือ	}	ครบ ๔๕ ปี
หรือนายเรืออากาศ		
พันตรี พันโท หรือนาวาตรี	}	ครบ ๕๐ ปี
นาวาโท หรือนาวาอากาศตรี		
นาวาอากาศโท		

แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม จะสั่งให้ผู้ซึ่งมีอายุเกินกำหนดนี้ คงอยู่ในประเภทกองหนุนต่อไปเป็นพิเศษได้ แต่อายุต้องไม่เกิน ๕๕ ปี

พันเอก หรือนาวาเอก	}	ครบ ๕๕ ปี
หรือนาวาอากาศเอก		
และนายพล		

มาตรา ๕

นายทหารนอกราชการ

ข้อ ๑ นายทหารนอกราชการ คือ นายทหารซึ่งไม่มีตำแหน่งราชการประจำในกระทรวงกลาโหม และกระทรวงกลาโหมสั่งให้เป็นนายทหารประเภทนี้

* ข้อ ๒ นายทหารนอกราชการ ในส่วนสังกัดให้ปฏิบัติตาม มาตรา ๔ ข้อ ๒

* ข้อ ๓ นายทหารนอกราชการ ไม่มีหน้าที่เข้ารับราชการในยามปกติ แต่ต้องปฏิบัติตาม ที่กล่าวไว้ใน มาตรา ๔ ข้อ ๓ ข้อ ๘ วรรคหนึ่ง ข้อ ๙ และข้อ ๑๐ แห่งข้อบังคับนี้

เมื่อมีราชการสงครามหรือประกาศระดมพล หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก ในเขตท้องที่ซึ่งตนตั้งภูมิลำเนาอยู่แม้จะไม่ได้รับคำสั่งเรียกประการใด นายทหารนอกราชการก็ต้องไปรายงานตนเองยังที่ว่าการหน่วยที่ตนสังกัดโดยเร็วที่สุด

* ความใน มาตรา ๕ ข้อ ๒ ยกเลิกและใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กห.ฯ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๓

* ความใน มาตรา ๕ ข้อ ๓ ยกเลิกและใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กห.ฯ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๒

และ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๖

ข้อ ๔ นายทหารนอกราชการจะปลดเป็นนายทหารพันราชการด้วยเหตุต่อไปนี้

(๑) มีอาการเจ็บไข้หรือไม่สมควรจะให้เป็น นายทหารนอกราชการ ซึ่งผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาเห็นเป็นการสมควร

(๒) มีอายุเกินกว่าเกษียณอายุนอกราชการ

ข้อ ๕ นายทหารนอกราชการอยู่ในประเภทนอกราชการได้ไม่เกินกำหนดอายุ ดังนี้

นายร้อย หรือนายเรือ หรือนายเรืออากาศ ครบ ๕๕ ปี

นายพันตรี, โท หรือนายนาวาตรี, โท หรือนายนาวาอากาศตรี, โท ครบ ๖๐ ปี

นายพันเอก หรือนายนาวาเอก หรือนายนาวาอากาศเอก และนายพล ครบ ๖๕ ปี

มาตรา ๖

นายทหารพันราชการ

ข้อ ๑ นายทหารพันราชการ คือ นายทหารซึ่งไม่มีตำแหน่งราชการประจำในกระทรวงกลาโหม และกระทรวงกลาโหมสั่งให้เป็นนายทหารประเภทนี้

ข้อ ๒ นายทหารพันราชการ โดยปกติให้สังกัดหน่วยกองทัพบกที่ตนสังกัด เว้นแต่จะได้สั่งเป็นอย่างอื่น

*ข้อ ๓ นายทหารพันราชการ ไม่มีหน้าที่ต้องเข้ารับราชการทหารอย่างใด ๆ แต่ต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ ข้อ ๓ ข้อ ๘ วรรคหนึ่ง ข้อ ๙ และข้อ ๑๐ แห่งข้อบังคับนี้

* ความใน มาตรา ๖ ข้อ ๓ ยกเลิกและใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กห.๑ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๒ และ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๖

มาตรา ๓

การตรวจร่างกายนายทหารประจำการและนายทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัด

*ข้อ ๑ ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งแต่ชั้นหรือเทียบชั้นผู้บังคับกองพัน หรือผู้บังคับการเรือ หรือผู้บังคับกองบินน้อยขึ้นไป จัดการให้นายแพทย์ทหาร ๒ นาย กับผู้บังคับบัญชาโดยตรง ร่วมมือกัน ตรวจร่างกายนายทหารประจำการซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของตนอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง หน่วยใดที่มีนายแพทย์ทหารเพียงนายเดียวให้ขอจากกองเสนารักษ์มณฑล หรือหน่วยใกล้เคียงหรือขอความช่วยเหลือจากนายแพทย์ที่รับราชการฝ่ายพลเรือน ณ จังหวัดนั้นตรวจก็ได้ เมื่อนายแพทย์ได้ตรวจแล้วต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาของนายทหารผู้นั้นทราบว่า ผู้ใดมีร่างกายสมบูรณ์หรือมีอาการป่วยประการใด

ข้อ ๒ ให้ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัด จัดการให้นายแพทย์ทหารตรวจร่างกายนายทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของตนปีละ ๑ ครั้ง เมื่อนายแพทย์ได้ตรวจแล้ว ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาของนายทหารผู้นั้นทราบว่า ผู้ใดมีร่างกายสมบูรณ์ หรือมีอาการป่วยประการใด เมื่อผู้บังคับบัญชาพิจารณาเห็นว่าผู้ใดไม่สามารถจะรับราชการตามหน้าที่ต่อไปได้ ให้รายงานตามลำดับชั้น จนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมพร้อมด้วยหลักฐานใบตรวจของแพทย์ ซึ่งมีนายแพทย์รับรอง ๒ นาย เสนอไปด้วย

ข้อ ๓ หน่วยใดไม่มีแพทย์ทหารประจำ ก็ให้ขอจากหน่วยที่มีแพทย์ทหารประจำนั้น และให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยนั้น ๆ จัดให้

ส่วนนายทหารประจำการที่รับราชการอยู่ต่างจังหวัด และนายทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัด ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดกับที่ตั้งหน่วยทหาร ผู้บังคับบัญชาจะทำความตกลงขอแพทย์ที่รับราชการฝ่ายพลเรือน ณ จังหวัดนั้นตรวจก็ได้

* ความใน มาตรา ๓ ข้อ ๑ ยกเลิกและใช้ความใหม่ตามคำสั่งทหาร ที่ ๓๒๐/ ๒๖๔๖๘

มาตรา ๘

การรายงานเมื่อต้องคดี

นายทหารสัญญาบัตรทุกประเภท เมื่อต้องหาในคดีอาญา (เว้นคดีที่ขึ้นศาลทหาร) คดีแพ่ง หรือคดีล้มละลาย ให้รายงานผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น จนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม โดยเร็ว

แบบรายงานให้ใช้ตามตัวอย่างท้ายข้อบังคับนี้

มาตรา ๙

ยกเลิกข้อบังคับเก่าและใช้ข้อบังคับใหม่

ให้ใช้ข้อบังคับฉบับนี้และยกเลิกข้อบังคับทหาร ว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารชั้นสัญญาบัตร ที่ ๑๔/ ๑๒๘๘๘ ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

(ลงนาม) พิบูลสงคราม

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

ศาลาว่าการกลาโหม พระนคร

๑๔ พ.ย. ๒๔๘๒

หมายเหตุ ตัวอย่างรายงานเมื่อต้องคดี ยกเลิกและใช้ความใหม่ตามข้อบังคับ กห.๑ (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๔๘๕

(แบบ)
รายงานเมื่อต้องคดีอาญา

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง.....

เรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย.....

ด้วยเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กระผม.....ตำแหน่ง.....สังกัด.....

ได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดฐาน.....

โดย.....เป็นผู้กล่าวหา

เหตุเกิดที่ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ขณะนี้กระผมได้ประกันตัว หรือถูกควบคุมตัวอยู่ ณ.....

.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่องนี้ กระผมขอเรียนชี้แจงข้อเท็จจริงว่า.....

.....

.....

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอให้นำรายงานเสนอตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวง-
 กลาโหม ตามข้อบังคับฯ ว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตรด้วย

ควรมิควรแล้วแต่จะกรุณา

(ลงชื่อ)

(ตำแหน่ง)

หมายเหตุ ในกรณีซึ่งเป็นคดีที่นำขึ้นฟ้องร้องยังศาลแล้ว ให้คัดสำเนาฟ้องของโจทก์โดยตลอดแนบ
 ไปด้วย

(แบบ)

รายงานเมื่อต้องคดีแพ่งหรือล้มละลาย

เขียนที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง.....

เรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย.....

ด้วยเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กระผม.....ตำแหน่ง.....สังกัด.....

ได้ถูกฟ้องฐาน.....

โดย.....เป็นโจทก์

ณ ศาล.....

เรื่องนี้ กระผมขอเรียนชี้แจงข้อเท็จจริงว่า.....

.....

.....

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอให้นำรายงานเสนอตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวง-
กลาโหม ตามข้อบังคับฯ ว่าด้วยการแบ่งประเภทนายทหารสัญญาบัตรด้วย

ควรมิควรแล้วแต่จะกรุณา

(ลงชื่อ)

(ตำแหน่ง)

หมายเหตุ ให้คัดสำเนาฟ้องของโจทก์โดยตลอดแนบไปด้วย ๑ ชุด